



## Oponentský posudek bakalářské práce

**Uhlíková, Klára: Zur Verwendung der Korrelate bei deutschen und tschechischen Verben. Ústav germánských studií. FF UK v Praze, 2012, 54 str., vedoucí práce – PhDr. Jana Maroszová, Ph.D.**

### 1. Téma

Bakalářská práce Kláry Uhlíkové se zabývá tématem, které je z hlediska oboru „Deutsch als Fremdsprache“ každopádně relevantní, a to především proto, že v případě českých mluvčích němčiny bývá **užití korelátů** relativně častým zdrojem různých pochybností (subjektivně vzato, neboť žádné přesnější kvantifikované údaje vzhledem k absenci korpusu textů českých studentů němčiny nejsou k dispozici). „(Neue) Bibliographie zum deutsch-tschechischen Sprachvergleich“ přitom uvádí jedinou práci, která je přímo věnována této problematice. Volbu tématu jako takovou proto nelze jinak než uvítat.

### 2. Struktura

Práce je členěna do celkem **pěti oddílů**. V první kapitole se autorka zabývá popisem korelátů v německých gramatikách. V následující kapitole jsou charakterizovány různé způsoby užití německého „es“, kterého se užívá mj. i ve funkci korelátu. Ve třetí kapitole se autorka soustředí na popis ekvivalentů německých korelátů v češtině. Čtvrtá kapitola je orientovaná aplikačně. – Je v ní analyzován jazykový materiál z paralelního korpusu InterCorp v souvislosti s obsahem předcházejících kapitol. V poslední kapitole se autorka pokusila o analýzu shod v užití korelátů v němčině a v češtině včetně jednoduché kvantifikace vytěžených dat.

Předložená práce místy trpí nešvarem typickým pro bakalářské práce, když příliš odbíhá od vlastního tématu. Je-li tématem práce užití korelátů, pak je dle mého názoru zbytečné se rozepisovat o všech funkcích německého „es“. Zde by možná stačil odkaz na příslušnou literaturu. Stejně zbytečné jsou tabulky na str. 12 a 13, které jsou jen výpiskami z Engelovy gramatiky (stačilo by uvést pár sloves třeba do poznámek), i poznámky 12 (str. 14) a 32 (str. 27), jejichž obsah je, zdá se mi, spíš triviální.

### 3. Metodologie

Metodologie práce spočívá v **teoretické reflexi** zpracování tematiky korelátů v poměrně úzkém výběru gramatik současné němčiny a češtiny a v **následné aplikaci těchto teoretických poznatků na jazykový materiál z korpusu**. Postup byl s ohledem na skutečnost, že se jedná o bakalářskou práci, tj. první větší samostatný vědecký výstup uchazeče o vysokoškolský titul, zvolen přiměřeně. Uvítal bych ale, kdyby práce byla doplněna především o následující tři body:

- (a) Nikde nejsou tematizována **kritéria, podle kterých se autorka řídila při výběru gramatik, jež se v práci rozhodla analyzovat**. Pro úplnost tyto údaje mohly být doplněny, neboť nijak nezdůvodněné výběry zpravidla působí poněkud nepromyšleně. Podle čeho si autorka analyzované gramatiky vybrala? Gramatika Götze/Hess-Lüttich (1992) je, zdá se mi, citována nápadně častěji než jiné zdroje. Má to nějaký důvod?
- (b) Chybí podrobnější **reflexe práce s korpusem**. Dá se zvolený postup označit za „corpus-based“ nebo „corpus-driven“? Proč? Pokud by se autorka bývala rozhodla pro jiný přístup, jak by vypadal postup? Hraje při analýzách nějakou roli směr překladu (něm.-češ. vs. češ.-něm.)?
- (c) V souvislosti s jednou z analýz (viz str. 35) oslovila autorka neznámé množství rodilých mluvčích němčiny a požádala je o komentář ke zkoumaným jevům. Provedla tak velmi **redukovanou formu dotazníkového výzkumu. Naprosto ale chybí jakákoli reflexe nebo problematizace tohoto postupu**. Mohla by autorka toto nějak okomentovat?

### 4. Analýzy

K provedeným analýzám mám následující poznámky (ve výběru):

- (a) Na str. 7 autorka odmítá tvrzení obsažené v Götze/Hess-Lüttich (1992: 236), podle nichž koreláty plní také určité funkce z hlediska **aktuálního větného členění**. Její „argumentace“ je ale dle mého názoru extrémně stručná (necelých pět řádek) a mně osobně nesrozumitelná. Mohla by autorka toto téma nějak rozvést?
- (b) Např. na str. 9 se užívá spojení **„gesprochene Sprache“**. Co přesně se tím myslí? Médium nebo stylistická rovina? Proč je důležité toto rozlišovat?
- (c) Na str. 26 autorka v souvislosti se slovesem „myslet“ a jeho lexikografickým zpracováním užívá termínu **„sémém“**. V čem je tento termín problematický? Jakých jiných termínů se místo něj v moderní lexikografii užívá?
- (d) Str. 34: „Potom neudivuje to, pokud narážíme všude na tutéž trojici kategorií.“ Autorka je zde toho názoru, že „to“ je zde zbytečné a překlad bez něj tudíž vhodnější. Co je zde podle ní **kritériem vhodnosti**?
- (e) Na str. 35f. se autorka mýlí, když se domnívá, že se sloveso „vyhnout se“ (něčemu) pojí se čtvrtým pádem.
- (f) Na str. 39 se uvádí, že následující věta je **negramatická**, protože neobsahuje korelativum: \* „Já jsem ale ani nepomyslel, že ho budu následovat, já jsem ho jen chtěl odhalit!“ Je to ale opravdu tak? Ověřila autorka své tvrzení v korpusu (ÚČNK) nebo na internetu?
- (g) Ne zcela rozumím tomu, **proč byla do práce vlastně začleněna kap. 5**. Že mezi němčinou a češtinou jsou v užití korelátů i shody, je celkem zřejmé už z předchozích kapitol.

### 5. Jazykové zpracování

Práce je napsána spíše **průměrnou němčinou**, která sice ještě splňuje nároky kladené na jazykové ztvárnění bakalářské práce, která by ale na druhou stranu snesla nejedno vylepšení.

Jazyková pochybení typu (ve výběru) „im Kapitel 2“ (str. 8 a mnoho dalších), „Je umfangreicher er ist, desto wahrscheinlicher ein Korrelat vorkommt“ (str. 14), „überwiegte“ (str. 19), „aus so genannten korrelativer Verbindung“ (str. 30) nebo „aus dieselbem Grund“ (str. 40) by v této fázi studia měla být již tabu. Mnohem víc závažných přešlapů lze však najít **na rovině lexikální**, především v oblasti chybné, nebo přinejmenším problematické kolokability: „Alle fett gedruckten Passagen werden von der Autorin der Arbeit durchgeführt“ (str. 7, lze provést pasáže?). Zvlášť rušivě pak některé části práce působí z hlediska stylistického, když jsou formulovány příliš familiérně a bez citu pro odborný styl, který si práce tohoto typu žádá, srov. např. „Damit es noch komplizierter wird (...)“ (str. 14) apod. Chronickým nedostatkem je pak neustálé opakování sloves „aussehen“ a „sagen“, pokud autorka odkazuje ke gramatikám a jiným zdrojům, ze kterých čerpala. Prost hrubých chyb přitom není ani anglický abstrakt, srov. „(...) and on the basis of these examples it explore (...)“.

## 6. Různé

- (a) České citáty (na rozdíl od anglických) je dle mého názoru nutné přeložit do němčiny, je-li práce psaná německy.
- (b) Na str. 25 se uvádí Šmilauer 1966: 247, v seznamu literatury je ale uveden Šmilauer 1996.
- (c) Údaje o místě působnosti Hany Pelouškové (str. 19) působí rušivě, protože u žádné jiné další literatury se podobné údaje neuvádí.

## 7. Závěr

Závěrem lze říci, že předkládaná bakalářská práce vykazuje nedostatky drobné i závažnější. Autorka si zvolila téma, které si jistě zaslouží pozornost. Zvolenou metodologii hodnotím jako relativně přiměřenou jak s ohledem na charakter zpracovávaného tématu, tak s ohledem na fázi studia, ve které vznikla. Prostor pro obsahová i jazyková vylepšení zde ale je, a je nemalý. Jazykové nedostatky bude snad možné postupně odbourávat především extenzivní četbou odborné literatury. Z grafického ztvárnění práce je zřejmá jistá pečlivost, která byla práci věnována a která ne vždy bývá pravidlem, a to i v případě prací diplomových či disertačních.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem **DOPORUČUJI** práci Kláry Uhlíkové k obhajobě a navrhuji hodnocení **DOBŘE (3)**. Konečná známka bude ale stanovena až na základě ústní obhajoby. Jako témata k diskusi při obhajobě navrhuji otázky formulované v tomto posudku (ve výběru).

V Praze, dne 3. 2. 2013

Mgr. Martin Šemelík